

**VISITA BLOGAIRES
PARC RIU LLOBREGAT
5 D'OCTUBRE 2013**

DOSSIER INFORMATIU

Organitzat per:

Àrea Metropolitana
de Barcelona

VISITA BLOGAIRES PARC RIU LLOBREGAT INTRODUCCIÓ

El Llobregat, un dels grans rius de Catalunya, transcorre durant 175 quilòmetres des del seu naixement a Castellar de n'Hug, al Berguedà, fins la seva desembocadura al mar, al municipi del Prat de Llobregat.

Ja al seu tram final, el riu Llobregat travessa el territori metropolità durant uns **trenta quilòmetres** , des del pont del Diable, entre els municipis de Castellbisbal i Martorell , fins el delta.

Durant el segle XX, i especialment en la segona meitat, aquesta zona, igual que tota **l'àrea metropolitana de Barcelona**, va experimentar una gran expansió a nivell industrial. Les grans infraestructures de transport van néixer i créixer rivalitzant en espai amb el riu. Alhora, les indústries, fent un ús intensiu de l'aigua, en molts casos la retornaven al medi en un estat greu de contaminació, la qual cosa va fer empitjorar la qualitat ambiental d'aquest ecosistema. Tot això va propiciar que els municipis de la riba del Llobregat comencessin a fer vida d'esquena al riu, sense tenir-lo en compte com un espai d'ús social i de lleure.

El pobre estat de conservació del riu també va provocar que els trams de litoral que envolten la desembocadura, especialment les **platges del Prat i de Gavà**, fossin uns espais amb unes condicions insalubres. Durant molts anys, aquests espais suposaven un risc per a la salut, i el bany hi estava altament desaconsellat. Altres zones, com els **espais protegits del Delta del Llobregat**, van veure amenaçada durant dècades la seva tradicional riquesa de flora i fauna.

L'any 2007 es va posar en marxa el **Projecte de recuperació del riu Llobregat, liderat per l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB)**. Aquest projecte vol, per sobre de tot, recuperar els valors ambientals i socials del riu, i que aquest torni a ser un espai on els ciutadans puguin gaudir del seu temps lliure.

Imatges de la platja del Prat de Llobregat, any 1995 i actualment

La majoria d'actuacions que s'han fet al llarg d'aquest espai fluvial tenen com a objectiu posar en marxa un procés de naturalització del riu, per tal que aquest vagi establint per ell mateix unes dinàmiques que li permetin millorar, amb el temps, les seves condicions ecològiques, amb la mínima intervenció possible.

“AJUDANT EL RIU A RECUPERAR-SE”

Un bon exemple d'aquestes actuacions de recuperació de l'ecosistema és la construcció de **deflectors**. Es tracta d'uns elements construïts en pedra que serveixen per estimular la tendència del riu a generar meandres i facilitar l'aparició de platges naturals de sorra i llim, uns espais que havien desaparegut, i que són els preferits per moltes espècies d'aus per fer-hi els seus nius. D'aquesta manera, es propicia el retorn de la fauna autòctona de la zona.

ALTRES PROPOSTES DE DESCOBERTA DINS DEL PARC RIU LLOBREGAT

Del pont del Diable al Mar: Per als més esportistes, la ruta completa: 32 quilòmetres, des de Martorell fins a la Platja del Prat.

Llobregat i Cultura: Per als amants de la història i l'arquitectura, un itinerari que comença a la Colònia Güell, al municipi de Santa Coloma de Cervelló, i voreja el riu fins a Sant Boi, on es poden visitar el casc antic i les termes romanes.

Descoberta dels aiguamolls de Molins de Rei: Per als més naturalistes, una visita a aquesta zona humida, la làmina d'aigua dolça més gran del baix Llobregat, que permet un ús públic i educatiu de gran importància.

Per a descobrir més itineraris i tots els punts d'interès del riu, així com conèixer-ne la flora i fauna, podeu visitar el web del Parc Riu Llobregat: www.parcriulllobregat.com

PARC FLUVIAL DE SANT BOI DE LLOBREGAT

La visita al **Parc Riu Llobregat** comença en un dels espais d'especial interès del marge dret del riu: el **parc fluvial de Sant Boi de Llobregat**. Aquest espai, que ocupa aproximadament 3 hectàrees, estava envaït fins fa pocs anys per horts il·legals.

El projecte de recuperació ha condicionat aquest espai; per una banda es van retirar els horts, i s'hi van plantar **més de 200 arbres**, entre els quals hi ha salzes, pollancrees, freixes, àlbers i figueres. La majoria d'aquestes espècies són autòctones de la zona, una flora molt semblant a la que hi creix de forma natural. També s'han plantat **més d'un miler de plantes halòfitas, arbustives com la ginesta i enfiladisses com les heures**.

Una altra part important d'aquest espai és la passera que serveix d'accés al parc des de Sant Boi, sortejant les vies dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, i la concorreguda BV-2002. Aquesta construc-

ció permet que els habitants del municipi tinguin un accés còmode i segur al riu, **a menys de 250 metres del seu ajuntament i del casc urbà de la ciutat**.

Actualment, i seguint el criteri de millorar la comunicació entre els municipis i afavorir la mobilitat dels vianants, l'AMB ja està construint un gual que unirà les ribes dels municipis de Sant Boi i Sant Joan Despí.

PASSERA DE CORNELLÀ

Aquesta passera és un dels punts existents que permeten **creuar el riu a peu**. Per tant, suposa una peça fonamental, ja que permet la comunicació entre els municipis de ribes oposades. A part de la recuperació ambiental, una part central de la revitalització del riu ha estat la **construcció d'accessos**, tant des dels municipis com per a poder creuar el riu.

La passera va ser inaugurada l'any 2005. Per l'extrem de Cornellà, s'inicia a la zona esportiva i d'oci del barri de Salines, i s'eleva pel damunt de l'autovia, l'autopista i les vies de ferrocarril. Arribant al camí de mota del marge esquerre, condueix al **bosc dels Amics de la UPC**, una iniciativa conjunta de l'AMB i la Universitat Politècnica de Catalunya. Aquest paratge, on s'hi ha plantat arbres d'espècies autòctones, simbolitza la importància de la vegetació en la mitigació dels impactes generats pel CO₂.

La part central de la passera és un **mirador excepcional**, des d'on es pot apreciar la gran riquesa natural i paisatgística d'aquest entorn fluvial, per una banda, i la complexitat i organització de les grans infraestructures metropolitanes, per l'altra.

El parc fluvial, amb el casc urbà de Sant Boi de Llobregat de fons

Finalment, la passera, a l'extrem del marge dret, ens porta fins el Camí del Sorral, una via agrícola històrica entre Sant Boi i El Prat

Passera de Cornellà de Llobregat.

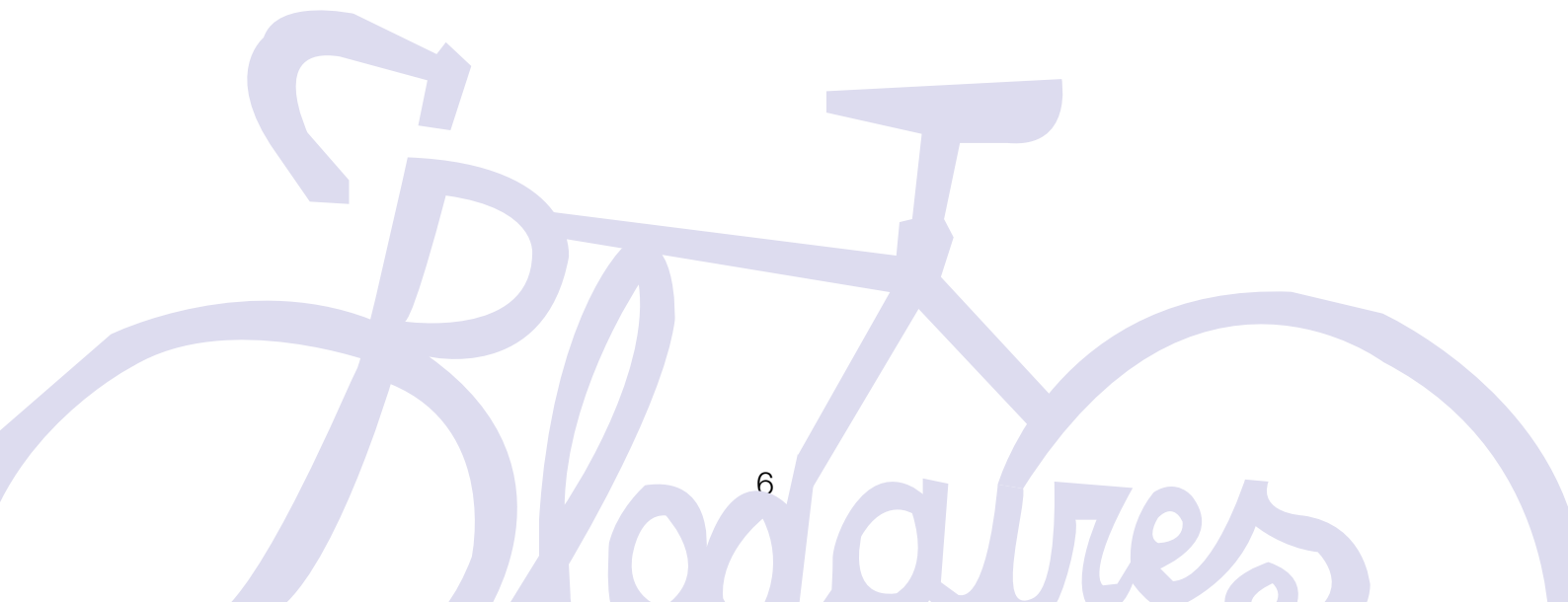
Masia de Can Comas, al Parc Agrari del Baix Llobregat.

CAN COMAS – PARC AGRARI DEL BAIX LLOBREGAT

La **masia de Can Comas** és la seu i centre d'interpretació del **Parc Agrari del Baix Llobregat**, la gran extensió agrícola del territori metropolità. Aquesta finca, totalment restaurada durant els anys 2003 i 2004, és un molt bon exemple arquitectònic de les masies típiques d'aquesta comarca.

Gràcies a l'**aqüífer subterrani** de la zona, aquesta àrea ha estat des del segle XV molt utilitzada per a l'agricultura. Durant segles ha proveït de productes els ciutadans dels voltants, tant és així que se l'ha arribat a conèixer com "l'hort de Barcelona". Encara avui, és una de les zones agrícoles més riques de la Mediterrània.

Amb una extensió total de **2.938 hectàrees**, el Parc Agrari, creat el 1998 i controlat per un consorci que agrupa 14 municipis de la zona, està situat en aquesta zona de tradicional riquesa agrícola. Això li permet actuar com una reserva on se segueixen cultivant les espècies vegetals pròpies de la zona (són famoses, entre altres, les carxofes del Prat o les cireres del Baix Llobregat).

PARC LÚDIC FLUVIAL DEL PRAT DE LLOBREGAT

Seguint pel camí de mota del Camí del Sorral aigües avall, podem observar les actuacions de recuperació fetes: recuperació de meandres, plantacions d'espècies de ribera (xops, àlbers, salzes, oms...), i la fauna que poc a poc retorna al riu, com els bernats pescaires o els martinets, fins que arribem a un altre dels punts d'interès que trobem en la nostra ruta al llarg de la riba del riu és el **Parc Lúdic Fluvial del Prat de Llobregat**.

Aquest parc, que ocupa **6,7 hectàrees**, s'ha convertit en l'entrada natural al riu per als habitants del Prat. Té un **passeig d'1,8 quilòmetres** paral·lel al curs de l'aigua, i tot i que el riu, en aquest punt, ja està molt canalitzat, entre els joncs i les canyes és

possible veure-hi espècies d'ocells com la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*) o el rascló (*Rallus aquaticus*).

Al parc s'hi veuen dues estructures que de seguida criden l'atenció. Una és una xemeneia, testimoni del passat industrial d'aquest espai. Igual que gran part de la vall baixa del Llobregat, aquí hi havia una de les fàbriques que aprofitaven la força de l'aigua per a dur a terme les seves activitats.

L'altra estructura, molt més moderna, és una **canonada de descàrrega del tub de salmorres**, la conducció que porta aigua amb un gran contingut en sal, un residu de les mines de sal que hi ha aigües amunt, per abocar-la directament al mar i evitar així contaminar el riu. Aquesta instal·lació, però, ha estat **reconvertida en un mirador** des del qual es pot veure des del parc de Collserola fins al mar, la ciutat de Barcelona i bona part de la comarca del Baix Llobregat, incloent-hi la muntanya de Montserrat.

El parc lúdic fluvial del Prat de Llobregat.

ESPAIS NATURALS DEL DELTA DEL LLOBREGAT

El **delta del Llobregat** és una formació relativament recent: va aparèixer en èpoques romanes, i va anar creixent fins el segle XIX. Està format per una extensa plana que ocupa **98 km²** entre el massís del Garraf i Montjuïc, i el congost de Sant Andreu de la Barca al nord.

El delta actual és un espai transformat per l'acció humana. Les diferents etapes han deixat empremta sobre el territori, que s'ha convertit en un mosaic de paisatges: espais

naturals, conreus, zones urbanes, industrials i de serveis, xarxa viària i ferroviària, i infraestructures com el Port i l'Aeroport. El marge dret acull les restes d'aiguamolls litorals, algunes platges i pinedes ben conservades i també zones agrícoles.

El marge esquerre, en canvi, es va transformar ràpidament i avui dia gairebé no hi queden terrenys naturals ni agrícoles. S'hi pot trobar, no obstant això, una de les instal·lacions més importants per a la qualitat de l'aigua metropolitana: la **depuradora del Prat de Llobregat**. Aquesta instal·lació tracta de manera adequada les aigües residuals que antigament s'abocaven al tram final del riu i el contaminaven greument. Avui la depuradora garanteix un cabal ambiental mínim estable, i també permet la reutilització de l'aigua tractada per a usos agrícoles i ambientals.

Zona d'aiguamolls als espais naturals del Delta del Llobregat.

REDESCOBERTA DE LA PLATJA DEL PRAT

A tocar de la desembocadura del Llobregat, i com a destí final de molts dels itineraris, hi trobem la **platja del Prat**, un espai que ha recuperat el seu gran valor natural gràcies, sobretot, a l'acció de la depuradora.

Aquesta platja compta amb dues zones diferenciades; una d'elles està ben equipada per l'AMB amb dutxes, mòduls de bar i lavabo, jocs infantils, passeres d'accés i tot el conjunt d'instal·lacions perquè els usuaris gaudeixin d'aquest espai privilegiat. L'altra zona, ben diferenciada, té la categoria de **ZEPA (Zona d'Especial Protecció per a les Aus)** i és un bon exemple d'**ecosistema dunar**. En aquesta àrea la neteja de la sorra es fa de forma manual, i en determinats mesos de l'any l'accés als vianants hi està restringit, per tal de respectar la nidificació de les aus autòctones.

EL PARC NOU

Acabem la nostra ruta al **Parc Nou**, també al municipi del Prat de Llobregat. Aquest és un dels **34 parcs de la Xarxa de Parcs Metropolitans**, gestionats per l'AMB. És un dels més grans d'aquesta xarxa, amb gairebé 15 hectàrees (150.000 m²) d'extensió, que antigament eren terres de conreu.

Aquest parc és una part important en el conjunt dels espais del Delta, esdevenint un punt de coneixement que freqüentment rep visites escolars i educatives. Un dels seus atractius és la gran varietat d'espècies vegetals que s'hi poden trobar.

La gestió d'aquest parc, com la de tots els de la xarxa, es porta a terme seguint **criteris de sostenibilitat**. Per exemple, per a mantenir neta l'aigua de llacs i estanys, s'evita la utilització del clor, que és tòxic, i de sistemes de filtratge d'aigua. En comptes d'això, s'hi ha introduït espècies vegetals i animals concretes, que netegen l'aigua de forma natural. Els peixos i amfibis ajuden, per exemple, menjant-se les larves de mosquit.

El Parc Nou, el Prat de Llobregat.

Riu Llobregat 5 d'Octubre 2013